

Væksten i landbrug og handel ved udgangen af 1800-tallet blev yderligere fremmet med åbningen af jernbanestrækningen fra Aars til Hvalpsund i 1910, hvormed Louns halvøen blev koblet på det nationale jernbanelinnet. To helt nye stationsbyer opstod, da Hvalpsund Station og Ullits Station blev oprettet. Stationsbyerne kunne tiltrække handlende og håndværkere, som i stor stil bosatte sig i de nye byer, der i de efterfølgende 50 år fik centerfunktioner inden for handel og transport i området. Da jernbanen lukkede i slutningen af 1960'erne, blev også de to stationsbyer ramt af funktionstab. Hvalpsund havde dog allerede på dette tidspunkt fået nye funktioner og betydning gennem færgefart, fiskeri og fritidsliv. I dag fremstår Hvalpsund som et attraktivt bosætningsområde med store rekreative værdier.

Velkommen til Lovns

Denne folder er en appetitvækker til oplevelser med den smukke natur og spændende kulturarv, der findes på halvøen Lovns og i de tilstødende byer. I et samarbejde med lokale borgere, borgerforeninger, Vesthimmerlands Museum og Vesthimmerlands Kommune er der udarbejdet en vandrerrute på i alt 32 km.

Ruten er indtegnet på kortet i denne folder med rødt, og langs ruten er der opsat en række infostandere ved de seks byer, som fortæller om kulturarven på stedet. Infostanderne i byerne er markeret med .

Du kan skanne QR-koder på infostanderne via smartphone eller tablet og få adgang til endnu flere historier om kulturarven via Vesthimmerlands Museums hjemmeside om halvøen Louns.

Ved Museet Herregården Hessel og Hvalpsund Færgehavn er der opsat to oplevelseskikkerter, der giver dig mulighed for at opleve hele halvøen Louns fra 100 meters højde, samt zoomer ind på de seks byer.

For mere information om fortidsminder og kulturhistorie i Vesthimmerland besøg

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

www.vesthimmerland.dk

www.voreskulturarv.dk

www.kulturstyrelsen.dk

www.farsoelokalarkiv.dk

www.herregaarden-hessei.dk

Med loven om næringsfrihed (1857) blev det muligt for handlende og håndværkere at nedlægge sig i de små landsbyer og herfra drive deres forretninger. Det medførte, at flere af de vesthimmerlandske byer fik nye indbyggere, og det samme skete på Louns. Også byen Gedsted voksede i løbet af 1800-tallet og udviklede sig til et lokalt handelscentrum. Gedsted bliver nævnt første gang i 1289 i forbindelse med en kongsgård, der skal have ligget på stedet. Byen opstod lige ved det sted, hvor rejsende på den gamle landevej fra Løgstør til Viborg skulle forcere den brede Lærkenfeld Ådal.

Halvøen Louns var bindeledet mellem Himmerland og Salling. Ved Hvalpsund var der gode muligheder for færgeoverfart, og en tilhørende færgekro kan i kilderne følges tilbage til 1500-tallet. Overfarten foregik i robåde, der først i 1900-tallet blev erstattet med motorfærge. I 1898 udgik der et betydeligt fiskeri fra Louns sogn med en fiskeriflåde af 40 både.

Herregården Hessel er i dag landbrugs-museum og fremstår som eksempel på en mindre jysk herregård, hvor landbrug og studehandel udgjorde driftsgrundlaget.

Fremtrædende i landskabet er de gamle landsbykirker. Mens kirkerne i Alstrup, Foulum, Gl. Ullits og Gedsted går helt tilbage til 1100 eller 1200-tallet, er den nuværende Louns Kirke formentlig først kommet til i slutning af perioden omkring år 1300. Rundt om kirkerne opstod landsbyer med gårde, huse, værksteder og selvfulgelig præstegården. Den verdslige magt var centreret omkring herregården Hessel, som i de skriftlige kilder kan føres tilbage til 1300-tallet. Gennem århundreder har ejerne af Hessel været halvøens magthavere.

Fra fortid til nutid

Halvøen Louns har gennem historien været et strategisk vigtigt sted i Limfjorden. Kontrollerede man denne halvø, kontrollerede man også Indsejlingen til Skive og Viborg. I vikingetiden var området omkring Louns Sø en aktiv handelsplads med havn og omkringliggende værksteder og beboelse. Nordvest for søen er der i 2014 udgravet et område med rester efter værkstedsbygninger, der blev opført i slutningen af vikingetiden og begyndelsen af midladelderen. Ved Alstrup og yderst på halvøen findes to nedlagte voldsteder, som i 1200 og 1300-tallene blev brugt til at kontrollere området.

Smuk natur og spændende kulturarv

Louns Halvø er en landtunge, der strækker sig ud i Limfjorden, afgrænset af Risgårde Bredning i nord og Louns Bredning i syd. Halvøens bakkede landskab med sine forblæste krat, høje udsigtspunkter og dybe kløfter har siden stenalderen tiltrukket mennesker. Jorden var egnet til agerbrug og kvægdrift, og fra de lave strandenge kunne drives fiskeri og handel. Da halvøen nærmest fremtræder som Vesthimmerlands forlængede arm mod Sallingland, var det her et naturligt sted at etablere færgefart. Mod øst går Louns over i eng- og markområder, hvor også hede og sandet jord tidligere var fremherskende. Fra nord til syd skærer landevejen fra Løgstør til Viborg sig gennem landskabet. Vejen har i århundreder været benyttet af pilgrimsrejsende, handlende og studedrivere. Udover transporten via vandvejen har landevejen været lokalområdets hovedfærdselsåre og forbindelse til den store verden.

Velkommen til Lovns

Denne folder er en appetitvækker til oplevelser med den smukke natur og spændende kulturarv, der findes på halvøen Lovns og i de tilstødende byer. I et samarbejde med lokale borgere, borgerforeninger, Vesthimmerlands Museum og Vesthimmerlands Kommune er der udarbejdet en vandrerrute på i alt 32 km.

Ruten er indtegnet på kortet i denne folder med rødt, og langs ruten er der opsat en række infostandere ved de seks byer, som fortæller om kulturarven på stedet. Infostanderne i byerne er markeret med .

Du kan skanne QR-koder på infostanderne via smartphone eller tablet og få adgang til endnu flere historier om kulturarven via Vesthimmerlands Museums hjemmeside om halvøen Louns.

Ved Museet Herregården Hessel og Hvalpsund Færgehavn er der opsat to oplevelseskikkerter, der giver dig mulighed for at opleve hele halvøen Louns fra 100 meters højde, samt zoomer ind på de seks byer.

For mere information om fortidsminder og kulturhistorie i Vesthimmerland besøg

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

www.vesthimmerland.dk

www.voreskulturarv.dk

www.kulturstyrelsen.dk

www.farsoelokalarkiv.dk

www.herregaarden-hessei.dk

Louns halvøen rundt

Publikums færdsel

Den yderste del af Lovns halvøen er fredet med offentlig adgang. Her gælder naturbeskyttelseslovens adgangsregler:

- Til fods må du færdes på veje og stier, på udyrkede arealer og langs strande
- Du må kun cykle på veje, ikke på afmærkede ruter
- Motorkørsel er tilladt på offentlige veje
- Hunde skal være i snor
- Brug af åben ild er kun tilladt ved bålpladsen
- Færdsel sker på eget ansvar, også på arealer med græssende dyr

Langs kysten

Sirandbredder og andre kyststrækninger er åbne for færdsel til fods, kortvarigt ophold og badning på arealer mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation. Adgang sker på eget ansvar.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen
Du gælder naturens regler

VESTHIMMERLANDS
KOMMUNE
- Åger 10 år før århundret

Signaturforklaring:

- Skov
- Vådområde
- Fjord / Sø
- Højdekurve - 1 m
- Vej
- Frednings grænse
- Adgang via veje og stier
- Adgang via strandkant
- Lokale ruter
- Shelter og båtplads
- P-Plads
- Gravhøj
- Interaktivt kildkort
- Informationsstander

Info om ruten
 Infostandere er placeret på udvalgte lokaliteter langs ruten. Adgang langs kysten kan være begrænset ved højvande. Regler for færdsel langs strandkanten se gældende lovgivning. Smid ikke affald i naturen, tag det med til næste skraldespand!

God tur.

Scale 1:28.000